

ภาคผนวก ข

สิทธิ นโยบายและโครงการเกี่ยวกับผู้สูงอายุในประเทศไทยและเกาหลี

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทย

ปีพ.ศ. 2542 เป็นวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา ประกอบกับองค์การสหประชาชาติได้ประกาศให้เป็นปีสากลว่าด้วยผู้สูงอายุ

รัฐบาล องค์การเอกชน ประชาชน และสถาบันต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าของผู้สูงอายุ ซึ่งได้ทำประโยชน์ในฐานะ "ผู้ให้" แก่สังคมมาโดยตลอด ดังนั้น จึงควรได้รับผลในฐานะเป็น "ผู้รับ" จากสังคมด้วย

ปฏิญญาผู้สูงอายุไทยเป็นพันธกรณี เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ได้รับการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จึงได้กำหนดสาระสำคัญไว้ดังนี้

1. ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ได้รับการพิทักษ์และคุ้มครองให้พ้นจากการถูกทอดทิ้ง และละเมิดสิทธิ โดยปราศจากการเลือกปฏิบัติ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และผู้พิการที่สูงอายุ
2. ผู้สูงอายุควรอยู่กับครอบครัว โดยได้รับความเคารพ รัก ความเข้าใจ ความเอื้ออาทร การดูแลเอาใจใส่ การยอมรับ และบทบาทของกันและกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
3. ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง เข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคมอันเป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิต เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคมรอบด้าน เพื่อสามารถปรับบทบาทของตนให้สมวัย
4. ผู้สูงอายุควรมีโอกาสถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ให้สังคม มีโอกาสได้ทำงานที่เหมาะสมกับวัย และตามความสมัครใจ โดยได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม และเป็นธรรม เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ และเห็นชีวิตมีคุณค่า
5. ผู้สูงอายุควรได้เรียนรู้ในการดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง ต้องมีหลักประกัน และสามารถเข้าถึงบริการด้าน สุขภาพอนามัยอย่างครบวงจรโดยเท่าเทียมกัน รวมทั้ง ได้รับการดูแลจนถึงวาระสุดท้ายของชีวิตอย่างสงบตามคตินิยม

1. ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่พึ่งพาตนเองได้ สามารถช่วยเหลือครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมในสังคมเป็นแหล่งภูมิปัญญาของคนรุ่นหลัง มีการเข้าสังคม มีนันทนาการที่ดี และมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน

2. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน และประชาชน สถาบันสังคมต้องกำหนดนโยบาย แผนหลักด้านผู้สูงอายุ และส่งเสริมและประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องให้บรรลุผลตามเป้าหมาย

3. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน และประชาชน สถาบันสังคมต้องตรากฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ เพื่อเป็นหลักประกันและการบังคับใช้ในการพิทักษ์สิทธิคุ้มครองสวัสดิภาพ และจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุ

4. รัฐโดยการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน และประชาชน สถาบันสังคมต้องรณรงค์การปลูกฝังค่านิยมให้สังคมตระหนักถึงคุณค่าของผู้สูงอายุตามวัฒนธรรมไทยที่เน้นความกตัญญูทดแทนและเอื้ออาทรต่อกัน

สิทธิของผู้สูงอายุตามหลักการขององค์การสหประชาชาติ

สิทธิของผู้สูงอายุแบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

1. การมีอิสระภาพในการพึ่งตนเอง

1) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และการดูแลสุขภาพอย่างเพียงพอ ทั้งจากการจัดสรรรายได้ และการสนับสนุนช่วยเหลือจากครอบครัวและชุมชน ตลอดจนการช่วยเหลือตนเอง

2) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและโอกาสได้ทำงาน หรือมีโอกาสที่จะสร้างรายได้ทางอื่นให้กับตนเอง

3) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดการเกษียณอายุการทำงาน

4) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงโครงการฝึกอบรม และโครงการด้านการศึกษาที่เหมาะสม

เหมาะสม

5) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย และสามารถปรับให้เข้ากับสภาพจิตใจส่วนบุคคล และความสามารถที่เปลี่ยนแปลงไป

6) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะพักอาศัยอยู่ที่บ้านของตนเองได้นานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

2. การมีส่วนร่วม

1) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิคงอยู่ในสังคม และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการกำหนด และ ดำเนินนโยบายที่มีผลโดยตรงต่อความเป็นอยู่อันดีของผู้สูงอายุ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ และ ทักษะกับคนรุ่นใหม่

2) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาและพัฒนาโอกาสในการให้บริการแก่ชุมชน และทำงานอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถ

3) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะก่อตั้งขบวนการหรือสมาคมเพื่อผู้สูงอายุ

3. การอุปการะเลี้ยงดู

1) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะได้รับการอุปการะเลี้ยงดู และการปกป้องคุ้มครองจาก ครอบครัวและชุมชน ตามคุณค่าวัฒนธรรมของแต่ละระบบสังคม

2) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงบริการด้านการดูแลสุขภาพ เพื่อช่วยให้สามารถและ คงไว้หรือฟื้นฟูสมรรถภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ให้อยู่ในระดับที่สมบูรณ์ที่สุด เพื่อ ช่วยป้องกันหรือชะลอการเกิดภาวะเจ็บป่วยอีกด้วย

3) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิได้รับการทางด้านสังคมและกฎหมาย เพื่อส่งเสริม อีตระภาพในการดำเนินชีวิตการปกป้องคุ้มครองและการอุปการะเลี้ยงดู

4) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่ได้รับประโยชน์จากการเลี้ยงดูในสถานสงเคราะห์ ซึ่งจะ ให้บริการด้านการปกป้องคุ้มครอง การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการกระตุ้นทางด้านจิตใจและสังคมใน สภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยและบรรยากาศที่เป็นมิตรตามความเหมาะสมกับสถานภาพและความ ต้องการ

5) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิมนุษยชนทั้งปวงและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ในขณะที่อยู่ใน สถานที่ใดใด หรือในสถานที่ให้บริการดูแลรักษา รวมทั้ง พึงได้รับการยอมรับในศักดิ์ศรี ความเชื่อ ความต้องการ และความเป็นส่วนตัว ตลอดจนสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการอุปการะเลี้ยงดู และคุณภาพชีวิตของตนเอง

4. การบรรลุความต้องการ

1) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะแสวงหาโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองได้ อย่างเต็มที่

2) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิเข้าถึงแหล่งการศึกษา วัฒนธรรม ความเชื่อ ทางศาสนา และนันทนาการในสังคม

5. ความมีศักดิ์ศรี

1) ผู้สูงอายุพึงมีสิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่อย่างมีศักดิ์ศรี และมีความมั่นคงปลอดภัยปราศจากการถูกแสวงหาผลประโยชน์ ตลอดจนการปฏิบัติอย่างทารุณทั้งทางร่างกายและจิตใจ

2) ผู้สูงอายุพึงได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางวัยเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ภูมิหลัง ศาสนา ความพิการ ฐานะทางเศรษฐกิจ และสถานภาพอื่นใด

แผนปฏิบัติการเรื่องผู้สูงอายุในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก

คณะกรรมการการเศรษฐกิจและสังคมภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก (ESCAP) ได้จัดการประชุมประเทศต่าง ๆ ในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกขึ้นที่เมืองมาเก๊า ระหว่างวันที่ 28 กันยายน ถึง 1 ตุลาคม พ.ศ. 2541 โดยมีตัวแทนประเทศต่าง ๆ จำนวน 15 ประเทศ และองค์กรภาคเอกชนที่ดำเนินการระหว่างประเทศเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จำนวน 10 องค์กร รวมทั้งสิ้น 45 คน เพื่อรับรองปฏิญญามาเก๊าและแผนปฏิบัติการเรื่องผู้สูงอายุในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

สาระสำคัญของปฏิญญามาเก๊าว่าด้วยเรื่อง แผนปฏิบัติการฯ เกี่ยวกับประเด็นหลักเรื่องผู้สูงอายุ คือ ให้ทุกประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกตระหนักถึงสถานการณ์ผู้สูงอายุที่เปลี่ยนแปลงไป คุณค่าความสำคัญของผู้สูงอายุในฐานะผู้มีส่วนสร้างสรรประโยชน์ให้แก่สังคม การร่วมมือในระดับภูมิภาคทั้งภาครัฐและเอกชน สนับสนุนการจัดสรรทรัพยากรหรือบริการต่าง ๆ ให้เพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ ทั้งในเมืองและชนบท โดยแผนปฏิบัติการเรื่องผู้สูงอายุในภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งทุกประเทศได้ร่วมกันจัดทำขึ้น

แผนปฏิบัติการเรื่องผู้สูงอายุในเขตภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิกจัดทำขึ้นภายใต้ผลการประชุมที่ประเทศออสเตรเลีย เมื่อปี ค.ศ. 1982 และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรผู้สูงอายุ โดยมีประเด็นที่นำห่วงใยเกี่ยวกับผู้สูงอายุ 7 ประการ สำหรับภูมิภาคนี้มีภารกิจเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการ คือ ต้องเข้าใจถึงการเพิ่มของจำนวนผู้สูงอายุ และผลที่มีต่อสังคมส่วนรวม การเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ การสร้างสาธารณูปโภคด้านบริการ โดยอาศัยสถาบันเป็นหลักและการเพิ่มบริการที่มีความจำเป็นต่อผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งความห่วงใย 7 ประการ ได้แก่

1) สถานภาพทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุถูกมองเป็นคนอ่อนแอ ไร้ความสามารถ ต้องได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น ดังนั้น ในประเด็นนี้รัฐบาลต้องพยายามสร้างภาพในเชิงบวกขึ้น

แทน โดยอาศัยพื้นฐานจากคุณค่าของผู้สูงอายุที่มีต่อครอบครัวและสังคมเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่า มีส่วนในกิจกรรมทางสังคม เศรษฐกิจ และกิจกรรมของชุมชนเท่าที่เป็นไปได้

2) ผู้สูงอายุกับครอบครัว รัฐบาลต่าง ๆ จะต้องสนับสนุนให้ครอบครัวมีความเข้มแข็ง มากยิ่งขึ้น โดยการสร้างแรงจูงใจในรูปแบบต่าง ๆ การจัดบริการด้านการรักษาพยาบาล การดูแล ตามบ้านให้ผู้สูงอายุ การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การสนับสนุนเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคลต่างวัย

3) สุขภาพและโภชนาการ รัฐบาลต้องมีการวางแผนการดำเนินกิจกรรมที่เป็นระบบ เพื่อให้ความรู้ในเชิงป้องกัน เน้นชุมชนเป็นฐานในการดำเนินงาน การมีระบบการประกันสุขภาพ เป็นต้น

4) ที่อยู่อาศัย การคมนาคม และการสร้างสภาวะแวดล้อม รัฐบาลต้องสร้างหลักประกัน ด้านที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น แผนงานด้านเคหะชุมชนเปิดโอกาสและให้ทางเลือกสำหรับผู้สูงอายุ รวมทั้ง การเตรียมเรื่องการเดินทาง และการผ่อนผันเรื่องค่าโดยสาร

5) ผู้สูงอายุในฐานะผู้บริโภค ผู้สูงอายุมีความต้องการสินค้าและบริการที่ต่างไปจาก กลุ่มอื่น รัฐบาลจึงต้องคุ้มครองสิทธิในฐานะผู้บริโภค หรือสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้มีการรวมกลุ่ม ผู้บริโภค เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของตนเอง รวมทั้ง การกำหนดกฎระเบียบ และกำหนด มาตรฐานขั้นต่ำของสินค้าและบริการ เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับภาคเอกชน

6) หลักประกันด้านรายได้ การคงไว้ซึ่งรายได้และการมีงานทำ รัฐบาลต้องมีการ เตรียมความพร้อมของบุคคลในเรื่องการออม โดยการสร้างแรงจูงใจ การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุไม่มี งานทำได้รับการจ้างงาน มีแผนการเกษียณอายุที่มีความยืดหยุ่น การคุ้มครองทางด้านกฎหมาย และแผนงานด้านประกันสังคม

7) บริการทางสังคมและชุมชน รัฐบาลต้องเล็งเห็นถึงความจำเป็นของบริการทาง สังคมที่จัดให้ผู้สูงอายุจะต้องมีเพียงพอ โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐและ องค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสร้างเครือข่ายบริการให้ครอบคลุมทั้งในเมืองและชนบท นอกจากนี้ รัฐบาล ต้องเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ

8) การดำเนินการตามแผนจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ องค์กร ภาคเอกชน และหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งต้องสอดคล้องกับสภาวะการณ์ในประเทศ รัฐบาลมี ข้อผูกพันที่จะต้องให้บริการพื้นฐานแก่ประชาชน โดยจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอ เพื่อสนองความ พึงพอใจความต้องการ ซึ่งโครงสร้างการให้บริการขั้นพื้นฐานมีการวางแผน เพื่อยกระดับทักษะของ บุคลากร รวมทั้ง สนับสนุนด้านข้อมูลข่าวสาร และการวิจัย เพื่อกำหนดนโยบายสำหรับผู้สูงอายุ

ในการวางแผนและเป้าหมายรัฐบาลต้องคำนึงถึงความเท่าเทียมกันและกระจายบริการในทุก ๆ พื้นที่การประสานงาน รัฐบาลต้องร่วมมือสนับสนุนภาคเอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อจัดบริการให้กับผู้สูงอายุ

มีการประสานงานและการตรวจสอบการดำเนินงานตามแผน โดยมีองค์กรประสานงานในระดับชาติ ทำหน้าที่กำหนดทิศทางของนโยบาย รวมทั้ง การระดมและจัดสรรทรัพยากร ในประเด็นนี้อาสาสมัครจะเข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น สำหรับความร่วมมือในระดับภูมิภาค ESCAP จะมีบทบาทในเรื่องการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การจัดฝึกอบรม วิจัย และความช่วยเหลือทางวิชาการต่าง ๆ

สุดท้ายของการประชุม รัฐบาลประเทศต่าง ๆ เสนอให้มีการทบทวนความก้าวหน้าของการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการและรายงานผล รวมทั้ง ข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการในสมัยประชุมสามัญในปี ค.ศ. 2001 และหลังจากนั้นทุก ๆ 5 ปี

นโยบายของรัฐที่เกี่ยวกับงานผู้สูงอายุ

นโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุนั้น รัฐบาลสมัยนายกรัฐมนตรี อานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดนโยบายและมาตรการสำหรับผู้สูงอายุ ระยะยาว (พ.ศ. 2535 – 2554) ไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ผู้สูงอายุได้รับบริการพื้นฐานด้านต่างๆ อย่างกว้างขวางและทั่วถึง โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น
2. จัดสวัสดิการสังคมและให้การสงเคราะห์ผู้สูงอายุตามความต้องการและความจำเป็น
3. มาตรการจัดสวัสดิการทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ
  - 1) ด้านสวัสดิการสุขภาพอนามัย
    - (1) ให้การรักษาพยาบาลแบบให้เปล่าแก่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้ หรือมีรายได้น้อยในสถานพยาบาลของรัฐ
    - (2) ให้ค่าตอบแทนพิเศษและสวัสดิการแก่บุคลากรที่เป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ
  - 2) ด้านสวัสดิการสาธารณูปโภคในการดำรงชีวิตประจำวัน
    - (1) จัดที่นั่งพิเศษสำหรับผู้สูงอายุบนรถโดยสารประจำทาง รถไฟและเรือ
    - (2) ลดอัตราค่าโดยสารรถประจำทาง รถไฟ และเรือ

- (3) จัดทำรวบรวบไต่ทางเดิน และรวบรวบห้องน้ำสำหรับผู้สูงอายุในที่สาธารณะ
- 3) ด้านสวัสดิการเกี่ยวกับที่พักอาศัย สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และนันทนาการ
- (1) ในการสร้างอาคารให้มีการจัดสรรให้มีโครงสร้างที่อำนวยความสะดวกต่อผู้สูงอายุ และให้มีห้องหรือเนื้อที่เพิ่มอย่างเหมาะสมสำหรับครอบครัวที่มีผู้สูงอายุอยู่ด้วย
- (2) จัดบริการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้ และไม่มีผู้อุปการะ
- (3) สนับสนุนหน่วยงานเอกชนในการจัดสร้างที่พักอาศัยตามความต้องการ และความเหมาะสมของผู้สูงอายุ
- (4) จัดบริเวณและอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการออกกำลังกาย และการพักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้สูงอายุ
- (5) ลดอัตราค่าผ่านประตูในการเข้าชมมหรสพและบันเทิง
- (6) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ การบันเทิง และการพักผ่อนหย่อนใจ
- 4) ด้านอื่น ๆ โดยดำเนินการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีหลักฐานเพื่อสามารถรับสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการ

แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564)

1. ยุทธศาสตร์ของแผน โดยแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 – 2564) จัดแบ่งเป็น 5 ยุทธศาสตร์ ดังนี้
- 1) ยุทธศาสตร์ด้านการเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ ประกอบด้วย 3 มาตรการหลัก
- (1) มาตรการหลักประกันด้านรายได้เพื่อวัยสูงอายุ
- (2) มาตรการการให้การศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- (3) มาตรการการปลูกจิตสำนึกให้คนในสังคมตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของผู้สูงอายุ
- 2) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 มาตรการหลัก ดังนี้
- (1) มาตรการส่งเสริมความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกัน และดูแลตนเองเบื้องต้น

- (2) มาตรการส่งเสริมการอยู่ร่วมกัน และสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ
- (3) มาตรการส่งเสริมด้านการทำงาน และการหารายได้ของผู้สูงอายุ
- (4) มาตรการสนับสนุนผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ
- (5) มาตรการส่งเสริม และสนับสนุนสื่อทุกประเภทให้มีรายการเพื่อผู้สูงอายุ และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้รับความรู้ และสามารถเข้าถึงข่าวสารและสื่อ
- (6) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย
- 3) ยุทธศาสตร์ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 4 มาตรการ ดังนี้
- (1) มาตรการคุ้มครองด้านรายได้
- (2) มาตรการหลักประกันด้านคุณภาพ
- (3) มาตรการด้านครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง
- (4) มาตรการระบบบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน
- 4) ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ เพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติ และการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 2 มาตรการหลัก ดังนี้
- (1) มาตรการการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุระดับชาติ
- (2) มาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ
- 5) ยุทธศาสตร์ด้านการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตามประเมินผลการดำเนินการ ตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ประกอบด้วย 4 มาตรการหลัก ดังนี้
- (1) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานวิจัยดำเนินการประมวลและพัฒนาองค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุที่จำเป็นสำหรับการกำหนดนโยบาย และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
- (2) มาตรการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเหมาะสม
- (3) มาตรการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง
- (4) มาตรการพัฒนาระบบข้อมูลด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัย

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

มาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546

ผู้สูงอายุหมายถึง ผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปี และมีสัญชาติไทย กฎหมายใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547

สิทธิที่ผู้สูงอายุได้รับ มีดังนี้

1. บริการทางการแพทย์และสาธารณสุขอย่างสะดวกและรวดเร็ว
2. บริการทางการศึกษาและข้อมูลข่าวสาร
3. การส่งเสริมกิจกรรมทางด้านศาสนา
4. การประกอบอาชีพ เช่น การจัดหางาน การรวมกลุ่มเพื่อการฝึกอาชีพที่เหมาะสม

เป็นต้น

5. การมีส่วนร่วมทางสังคม หรือการพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การรวมกลุ่มทำกิจกรรมในชุมชน การเข้าร่วมหรือรวมกลุ่มทำกิจกรรมในลักษณะเครือข่าย เป็นต้น
6. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคาร และสถานที่
7. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในบริการสาธารณะอื่น
8. การช่วยเหลือค่าโดยสารยานพาหนะ
9. การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในยานพาหนะ
10. การยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ
11. การช่วยเหลือกรณีถูกทำร้ายหรือได้รับอันตรายหรือถูกทารุณกรรม
12. การช่วยเหลือกรณีถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ เช่น การถูกหลอกหรือถูก

ล่อลวงให้ไปขอทาน การถูกชักชวนให้ไปประกอบอาชีพที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

13. การช่วยเหลือกรณีถูกทอดทิ้ง
14. การให้คำแนะนำ และการปรึกษาในการแก้ไขปัญหาครอบครัว
15. การให้คำแนะนำ และปรึกษาที่เกี่ยวข้องในทางคดี
16. การจัดที่พักอาศัยให้ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา
17. การจัดหาอาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหา
18. การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ
19. การจัดการศพตามประเพณี

การลดหย่อนภาษีเงินได้ตามกฎหมาย แบ่งออกเป็น

1. ผู้อุปการะเลี้ยงดูบุพการี ซึ่งเป็นผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ
2. ผู้บริจาคเงินให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ

นอกจากนี้ ยังได้รับการยกเว้นภาษี สำหรับทรัพย์สินที่บริจาคให้แก่กองทุนผู้สูงอายุ สิทธิตามพระราชบัญญัติ รายละเอียดจะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการของแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นผู้กำหนดอีกครั้งหนึ่ง

2. นโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุในประเทศเกาหลี (Chan, Alfred C.M., 2002)

1) นโยบายระดับชาติสำหรับประชาชนผู้สูงอายุ

นโยบายและโครงการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนผู้สูงอายุ ในประเทศเกาหลีให้ความสำคัญกับการตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนผู้สูงอายุ คือ เศรษฐกิจ การดูแลสุขภาพ การว่างงาน และสภาพจิตใจที่ถูกทำลายด้วยสังคม ซึ่งปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ สามารถจำแนกได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ การหารายได้ การดูแลสุขภาพ การจัดที่อยู่อาศัย และการบริการของสังคม ดังนั้น นโยบายสวัสดิการทางสังคมจะต้องนำปัญหาทั้ง 4 มาตรวจสอบความต้องการและความเหมาะสมว่าจะมีวิธีอย่างไรในการแก้ไขให้ตรงตามความต้องการของผู้สูงอายุมากที่สุด

2) โครงการสำหรับผู้สูงอายุในประเทศเกาหลี

(1) โครงการจัดหารายได้ให้แก่ผู้สูงอายุ มีทั้งหมด 4 โครงการใหญ่ คือ

- 1) National Pension (NP)
- 2) Government Employee Pension (GEP)
- 3) Military Servicemen's Pension (MSP)
- 4) the Private School Teachers Pension (PSTP)

(2) โครงการช่วยเหลือสาธารณชน The National Basic Livelihood Security Programme (NBLs) เป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือเรื่องของเงินทุนในการจัดการความเป็นอยู่ของประชาชนผู้สูงอายุให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยต้องมีเงื่อนไขว่าจะต้องเป็นผู้สูงอายุที่ยากจน และไม่มีองค์กรใดให้ความช่วยเหลืออยู่ โดยองค์กรจะให้ความช่วยเหลือใน 5 ปัจจัย คือ การดำรงชีพ การรักษาพยาบาล การจัดที่อยู่อาศัย ความเชื่อมั่นในตนเอง และการให้ความช่วยเหลือเรื่องงานศพ

(3) โครงการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีรายได้เสริมและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ มี 5 โครงการ คือ

- 1) The Elderly Employment Centre
- 2) The Elderly Workshop
- 3) The Older Workers' Bank
- 4) Older Workers' Job Selection
- 5) The Older Worker Employment Quota

3) โครงการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ มี 3 โครงการ คือ

(1) โครงการ Medical Insurance (MI) โดยเป็นโครงการที่ให้บริการด้านการเงินสำหรับการรักษาพยาบาล โดยให้เงินสำหรับการตรวจเช็คโรคการรักษาผู้ป่วยทั้งในและนอกโครงการ การทำศัลยกรรม การดูแลรักษาพยาบาล การให้ยารักษาโรค และการเดินทางไปรักษาในสถานที่ต่าง ๆ

(2) โครงการ Medical Assistance (MA) เป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือกับคนบางกลุ่มเท่านั้น ได้แก่ ทหารผ่านศึก วีรบุรุษ และผู้ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติต่าง ๆ โดยให้ความช่วยเหลือเหมือนกับ Medical Insurance

(3) โครงการ Nursing Care Programme เป็นโครงการที่ให้บริการผู้สูงอายุแบบระยะยาว โดยประเภทของนางพยาบาล ระดับของราคาจะแตกต่างกันไปตามความต้องการของผู้รับบริการ

โครงการการจัดที่อยู่อาศัยให้กับประชาชนผู้สูงอายุในประเทศเกาหลี แบ่งได้ 2 ประเภท คือ โครงการสำหรับผู้ที่อยู่อาศัยในชุมชน และผู้ที่อยู่อาศัยในสถาบัน โดยกฎหมายสวัสดิการของผู้สูงอายุจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก 4 กลุ่ม คือ

- 1) สวัสดิการของที่อยู่อาศัย
- 2) สวัสดิการของการรักษาพยาบาล
- 3) สวัสดิการของการพักผ่อน
- 4) สวัสดิการการดูแลที่พักอาศัยหรือชุมชน

โครงการการบริการสังคมสำหรับผู้สูงอายุเป็นโครงการสำหรับช่วยเหลือ และสนับสนุนองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำรงอยู่ในสังคม และให้ความสำคัญกับความรู้สึกของผู้สูงอายุให้รู้สึกว่าตัวเองมีค่า โดยรัฐบาลเกาหลี ได้จัดระบบสวัสดิการออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) โครงการนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ
- 2) การอยู่ร่วมกับสังคมอย่างมีความสุข